Bráda Gábor

Borsod Abaúj Zemplén megye legszebb várai, kastélyai

Bráda Gábor

Borsod Abaúj Zemplén megye legszebb várai, kastélyai

Miskolc, 2020
www.konyvmuhely.hu
telefon: (46) 790-014

Nyomdai kivitelezés:
könyvműhely Kft.

„Az ember a sajátságokra figyel, amelyek csábítják vissza a régihez. Könnyen megfeledkezik róla, mennyivel különb az új. Igen, mert az újat többnyire csak értelemmel fogja fel, csak tudja- a régit érzi is.”

Fekete Gyula

Könyvműhely.hu
PARTNER A KÖNYVKIADÁSBAN

Bevezető

A ma létező Borsod Abaúj Zemplén megyéről 1950-től kezdve beszélhetünk. A három külön vármegye összevonásával létrejött megye történelme messzire nyúlik vissza. A megyében rengeteg vár, várrom, és kastély található, melyek vagy védelmi célokból épültek, vagy nemesi családok lakhelyéül szolgáltak.
A könyvben szereplő várakat, és kastélyokat utazásaim során kerestem fel, és a könyvben szereplő fényképek nagy része saját készítésű fotó, melyeken keresztül szeretném bemutatni az általam meglátogatott régi építményeket, és az ezekből látható csodálatos kilátást, és tájat.
A megyében mindig is jelentős gazdálkodás folyt. Egészen a 16. századtól a mai napig jelentős, és híres bortermelő vidék (tokaji borvidék). A rendszerváltás előtti időkben a megye ipara jelentős volt, kohászata nagyon jelentős volt. Manapság az ipar jelentősen leépült, napjainkban nagyobb jelentőséggel bír a térségben a turisztika. A nyári időszakban rengeteg belföldi, és külföldi turista látogatja a történelmi épületeket, főként az uniós, valamint állami támogatásokból szépen felújított, vagy újjá épített kastélyokat, és várakat.

A füzéri vár

Az 1265 előtt épült, Füzér település fölé magasodó kővár rendkívül szép látványt nyújt még a távolból is. A 170 méter magasan álló várig gyalogolni kell hegynek felfelé, ami kissé kimerítő lehet, de a látvány mindenképpen megéri.
A vár története feltehetően az árpád-korban (1000-1301) kezdődik, valószínűleg ekkor építette az Aba nemzetség. Egy 1264-ben keletkezett oklevél szerint bizonyos Vak Andronicus, aki feltehetően az Aba nemzetség egyik ágához tartozott, adta el a várat 2. Andrásnak, aki 1205 és 1235 között Magyarország királya volt. A vár különlegessége hogy, az első legkorábbi magánbirtokú földesúri kővárak egyike volt. Második Andrást, fia 4. Béla követte a trónon 1235-től, aki a várat, és a hozzá tartozó földeket, mely az egész hegyközt magában foglalta, Árpád-házi Anna macsói hercegnének adományozta. 1285 után a vár, és a hozzá tartozó uradalom ismét gazdát cserélt. Aba Amadé birtokába került, aki Magyar országbíró (nádor) lett. Aba Amadé halála után fiait a rozgonyi csatában (1312 június. 15) 1. Károly, Anjou-házi Magyar uralkodó legyőzte, és birtokaikat elvette. Füzér várába Drugeth Fülöpöt nevezte ki várnaggyá. Luxemburgi Zsigmond király 1387-ben a várat elzálogosította, majd később visszaváltotta, és Perényi Péter ispán fiainak adományozta. Az 1470-es években a Perényiek megnövekedett hatalmuk, és birtokaik miatt összetűzésbe kerültek az akkor uralkodó Hunyadi Mátyással, és Füzér várát feladták a Perényiek, melyet később a király vissza adományozott Perényi Imrének. Az 1590-es években, korabeli feljegyzések szerint ötvenötezer forintért a Báthoryak vásárolták meg a várat, és a hozzá tartozó birtokokat. 1614 után a vár Nádasdi Pálhoz jutott öröklés útján, aki Telekesi Török Andrást tette meg a vár udvarbírójává. Ekkorra a vár fejlesztése, valamint

karbantartása jócskán elmaradt, így a vár fénykora már jócskán leáldozott, a hozzátartozó birtokok jócskán lecsökkentek. 1671 után Német őrséget helyeztek a várba akik szintén nem tartották karban. Mielőtt a császári csapatok elhagyták a várat még felgyújtották, és lerombolták a vár főbb erődítéseit.
A várat Európai Uniós támogatásból építették újjá 2014 és 2016 között.

A füzéri várrom 1854-ben. Ligeti Antal festménye.

10.-11. oldal: A vár látképe a faluból. A felújított vár 170 méter magasból magasodik a falu fölé.

A vár egyik legszebb része a gótikus stílusú várkápolna.

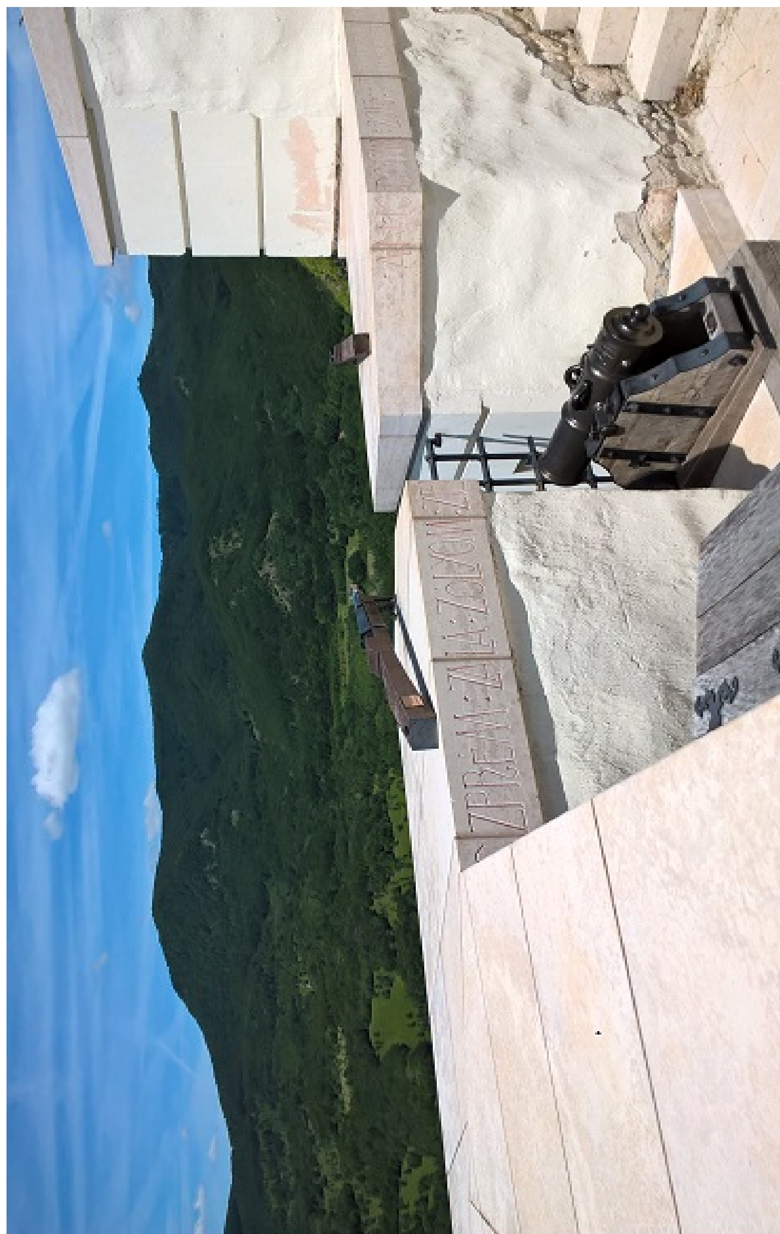

A kápolna mennyezete, amely az éjszakai csillagos égboltot utánozza.

15.-16. oldal: kilátás a várból.

A Boldogkői vár

A Bodókő-hegyen álló középkori kővár a tatárjárás után épült, és azóta magasodik Boldogkőváralja fölé. Valószínűleg a tatárjárás után építette Aba Amadé, országbíró, mielőtt Anjou Károly Róbert elkergette az Aba nemzetséget. A vár a történelem során többször cserélt gazdát. Az Aba nemzetségen kívül birtokolta még a Tomaj nemzetség, a Drugeth család, a Bebek család, a Serényi család, a Zichy család, a Péchy család, valamint volt a Esztergom-Budapest főegyházmegye tulajdonában, valamint a vár ura volt Thököly Imre, Brankovics György szerb despota, Lazarevics István szerb despota, Szelepcsényi Gyögy, és a Szapolyai család is.
A várat 1701-ben császári csapatok robbantották fel. Később, a földbirtokosi, és grófi Péchy család kezébe került, akik megkezdték a vár felújítását. 1889 után a vár öröklés útján a Zichy családhoz jutott, akik a 20. század végéig birtokolták, majd állami tulajdonba került.
A vár legújabb felújítási munkálatai 2009-ben kezdőttek, Európai Uniós támogatásból. A várból gyönyörű kilátás nyílik a környező tájra. A vár lábánál pedig hangulatos középkori étterem működik, ahova érdemes benézni, mivel látványos, és nagyon jól főznek. A várban több állandó kiállítás is helyet kap. A várban állandóan látogatható a pénztörténeti kiállítás, a zászló és címerkiállítás, valamint látványos terepasztal kiállítás, amely Magyarország leghíresebb csatáit mutatja be.

A várba a félkör alaprajzú kapubástyán keresztül lehet bejutni, és itt lehet belépőt is vásárolni.

19. oldal: Kilátás a kapubástya elől.
20. oldal: A kapubástyából a külső, és belső várfalak közötti alsó udvarba lehet jutni, amelynek északkeleti részében található a várbörtönnek berendezett pince lejárat.

Fent: a pincében berendezett várbörtön,
lent: szintén a pincében látható kovácsműhely.

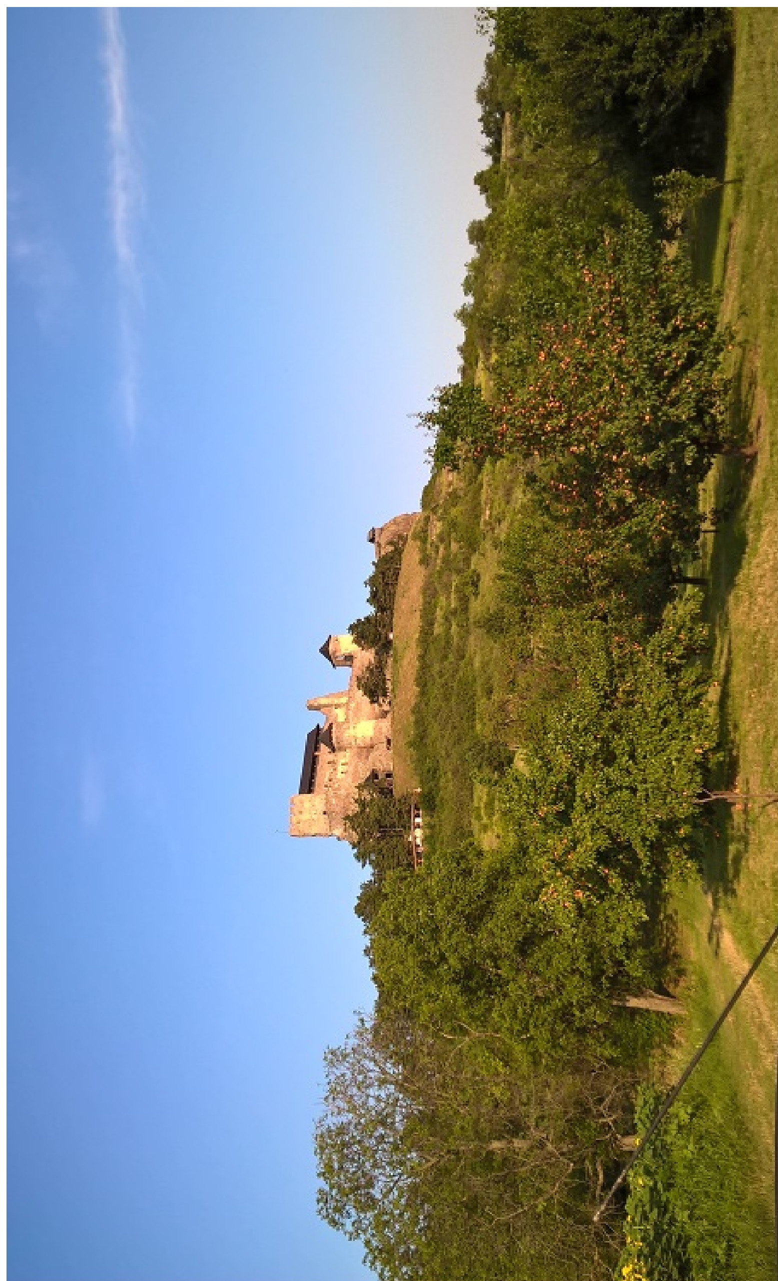

22. oldal: felső kép: a magányosan álló megfigyelő toronyból visszanézve így láthatjuk a várat.
alsó kép: a megfigyelő torony.
23. és 24. oldal: kilátás a megfigyelő bástyáról.
25. oldal: A felső várban berendezett hadtörténeti kiállítás.

Mágócsy kastély (Pácin)

A Pácin nevű kis falu elején álló Mágocsi kastély, egy gyönyörűen felújított középkori, reneszánsz stílusú kastély. A várkastély, melyhez 20 hektáros erdős park tartozik, 1581-ben épült. A kastélyt Mágócsy András építette. A földesurat a kastély építése után az egyik inasa megmérgezte. Ezután Mágócsy özvegye hozzáment Rákóczi Zsigmondhoz. Pereskedés útján a várkastély az Alaghy családhoz került, majd 1631-ben a sennyei család birtokolta. A két szinte kastély felső szintjén laktak a kastélyt birtokló családtagok, az alsó szinten pedig az őket kiszolgáló személyzet kapott szállást.

A várkastélyt 1977 és 1987 között újították fel, és a 16. századi formáját nyerte vissza az épület.

A kastélyban középkori díszes bútorok korhű másolatai vannak kiállítva.

32. oldal: a kastély egyik legszebb terme az ebédlő.

Az alsó szinten a szolgálók szobái, valamint a konyha, és egyéb kiszolgáló helyiségek vannak berendezve.

Az emeleten található szépen díszített középkori cserépkályha.

L'Huillier-Coburg-kastély (Edelény)

Az Edelény központjában álló kora barokk stílusú, kastélyt Magyarország hetedik legnagyobb kastélyaként tartják számon. A kastély építésének pontos ideje nem ismert biztosan, de a kutatók 1715 és 1730 közé teszik. A gazdagon díszített kastélyt bizonyos L'Hullier Ferenc János építette. L'Hullier Ferenc János Elzász-Lotaringiából származó Francia nemes, aki katonaként vett részt a Török elleni hadjáratokban, és végül itt telepedet meg, majd 1705-ben a Magyar országgyűlés honosította, és bárói rangot is kapott. A családba beházasodó Zólyomi Eszterházy István utód nélkül maradt, így a kastély a Magyar kincstárra szállt, majd a Coburg-Koháry család vásárolta meg a 19. század elején. A trianoni béke diktátum után a kastély ismét állami kézbe került, és többféle intézmény is létesült benne az évek során. A rendszerváltás idejére már elhagyottan és igencsak tönkre menve, omladozva állt. Majd 2012-2014-ben Európai Uniós támogatással épült újjá a hatalmas, és díszes barokk kastély.

A kastélyban nagyon szépen berendezett helyiségek találhatóak. A szobákat díszítő freskók páratlanul szépek, és aprólékos munkával lettek helyreállítva. A kastélyban található díszteremben különféle rendezvényeket szoktak tartani, például házasságkötő teremnek is használják.

MARTIUS.

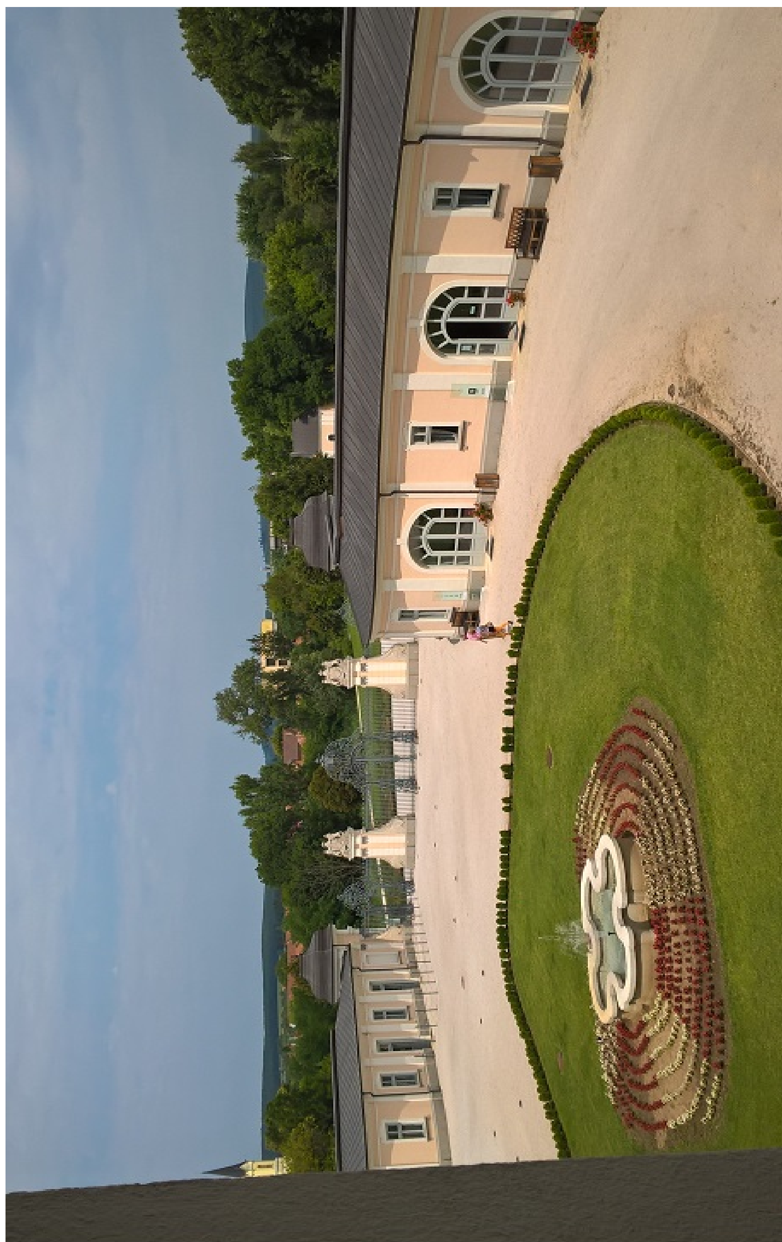
A kastély belső udvara.

A kastély tulajdonképpen egy kisebb szigeten állt, amit a Bódva folyó vett körbe. A folyószabályozások óta ma már csak a folyó holtága veszi körbe a kastélyt, és a körülötte lévő parkot.

A kastély elülső udvara, és a bejárati kapu.

Gróf Degenfeld kastély (Tarcal)

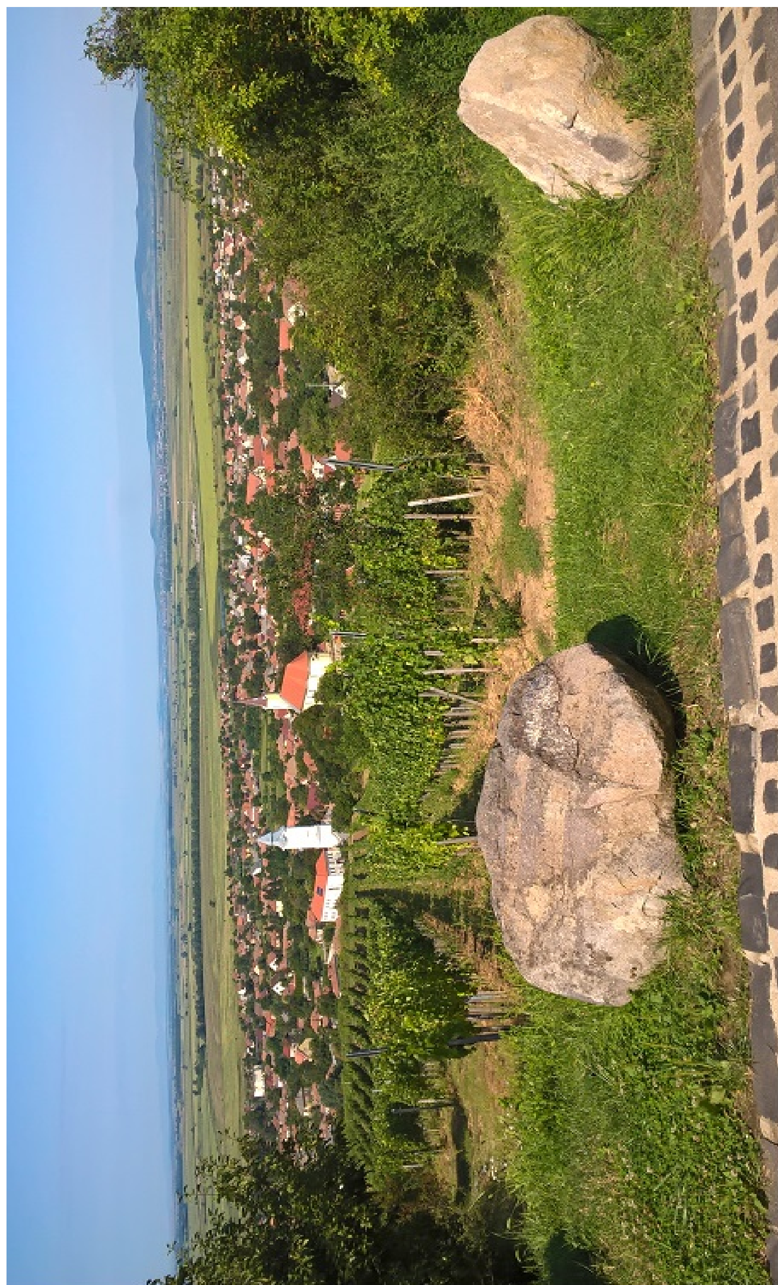
A Wesselényi család által épített kastély házasodás útján került a Német–magyar származású Degenfeld család kezébe. A kastélyt feltehetően 1790 és 1810 között építették. A kastély ma nem múzeumként, hanem kastélyszállóként üzemel. Hatalmas szőlőbirtok, és modern borászat is tartozik a birtokhoz. A húsz szobával, és egy lakosztállyal rendelkező, négy csillagos hotel ma is a Degenfeld család birtokában van. A légkondicionált, medencével, szaunával, és teniszpályával felszerelt kastélyszálló, monarchia korabeli stílusban van berendezve.
A család 150 éve foglalkozik borterméléssel. A Degenfeld borászat 35 hektárnyi szőlővel rendelkezik Mád határában, valamint Tarcalon. A kastélyszálló vendégeinek kitűnő kikapcsolódást, és programot nyújt a látogatható borászat, valamint a bórkóstolás.

Tarcal másik kivételes látnivalója az áldó Krisztus szobor, melyet 2015-ben állították a falu melletti dombon.

Maillot-kastély (Tállya)

Tállya egy Miskolctól 45 km-re fekvő tokaj-hegyaljai szőlőtermelő kis község. A falu közepén, az általános iskola szomszédságában található az uniós támogatásból nagyon szépen helyreállított Maillot-kastély. A kastélyt a Maillot, bárói család építette valamikor az 1720-as években.
A kilencvenes években a kastélyt művészek vették birtokba minden nyáron a Közép-európai művésztelep nevű szerveződés keretein belül. Ekkoriban az itt készült művek kiállító termeként használták a kastélyt. A kastélyt ma a Tállyáért egyesület használja, és működtetti. A gyönyörű kastélyt rendezvények lebonyolítására, és kiállításokra használják.

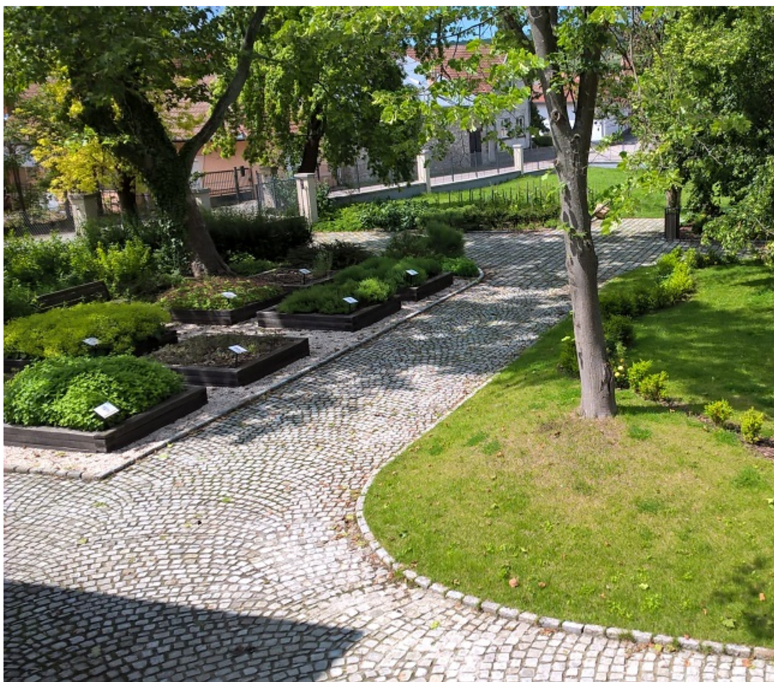
Bizonyos vélekedés szerint Tállya Európa mértani közepe. Ennek tiszteletére a fent látható fából készült szobrot emelték, amely ezt hirdeti.

Egy legenda szerint negyedik Piusz pápa megkóstolva a Tállyán készült bort, azt mondta: „Őszentségének ilyen bor dukál”.

Dessewffy kastély (Tolcsva)

Tolcsván, a bortermeléséről híres hegyközi községben, hajdanán több nemesi családnak is volt szőlőbirtoka, és kastélya. A kastélyt 1659-ben építették, és többszöri tulajdonos váltás után került a Dessewffy családhoz.
A kastélyt a Helia-D kft vásárolta meg, újíttatta fel, és üzemelteti napjainkban. A mai nevén Helia-D Herba kastély egy gyönyörűen helyreállított épület, melyben a kastélytörténeti kiállítás mellett helyet kapott egy magyar kozmetikaipari történeti kiállítás is. A kastély alaksorában hangulatos kávézó működik, valamint a kastélyban megtekinthető egy igazi ritkaságokat rejtő gyógynövény könyvtár is. Példaértékű ahogy ez a szépségipari kft rendbe hozta, és hasznosította Tolcsvának ezt a Dessewffy családtól megmaradt örökségét.

A kastély előtt egy kiskert kapott helyet, melyben különféle gyógynövények találhatóak.

A könyvtár szoba

A kastélytörténeti kiállítás része a 19. századi stílusban berendezett hálószoba, és szalon szoba.

A szépségipar történetébe is bepillantást nyerhet a látogató.

Rákóczi-vár (Szerencs)

A Szerencs szívében fekvő vár Borsod megye legfiatalabb vára, melyet a 16. század végén építette a Bogát-Radvány nemzetség. A vár tulajdonképpen bencés apátság volt, később 1556-ban bővítette erődítménnyé Németi Ferenc, tokaji várnagy. A várnagy egy külső várfallal is kibővítette a várat. Magyar huszárok állomásoztak a várban, egészen addig amíg Schwendi császári generális zsoldos csapatai, a tokaji vár bevétele után megindultak a térség felé. Ekkor a huszárok elhagyták a várat. Később elzálogosítás útján Rákóczi zsigmond szendrői várkapitányhoz került az épület.
1644-ben Esterházy Miklós nádorispán csapatai elfoglalták a várat, és vele együtt Szerencs községet is, majd teljesen kifosztották. 1670 után császári csapatok szállásául szolgált az erőd. A későbbiekben a várat birtokolta még az Illésházy, a Gassalkovich, illetve a Szirmay család is.
Ma a várban egy kisebb vármúzeum található, több kiállítás is megtekinthető, és különböző rendezvényeknek ad otthont. A vár egy része szállodaként üzemel.

A szépen kialakított várkertben rendezik meg minden évben a híressé vált szerencsi csokifesztivált. Melyet minden évben hatalmas érdeklődés követ. A csoki fesztiválon egész napos koncertekkel, és a helyi édesség készítők termékeivel várják a látogatókat.

Szirmay-Waldbott kastély (Tolcsva)

A szépen felújított kastélyt végigjárva a valaha itt élt Szirmay, és a Waldbott családok nemesi életvitelét, és a kastély falai között töltött életet ismerhetjük meg.
A kastély rendezvényközpontként is működik, valamint a bejáratnál hangulatos kis kávézót rendeztek be.
A kastélyt a szirmay család hét generáción át birtokolta, majd a Waldbott családhoz került. A Szírmay család egy terjedelmes grófi család volt, akiknek több kisebb kastélyuk is volt a megyében.

Korabeli képek alapján rendezték be a dísztermet, ahol a család az ezüst étkészletet is tartotta.

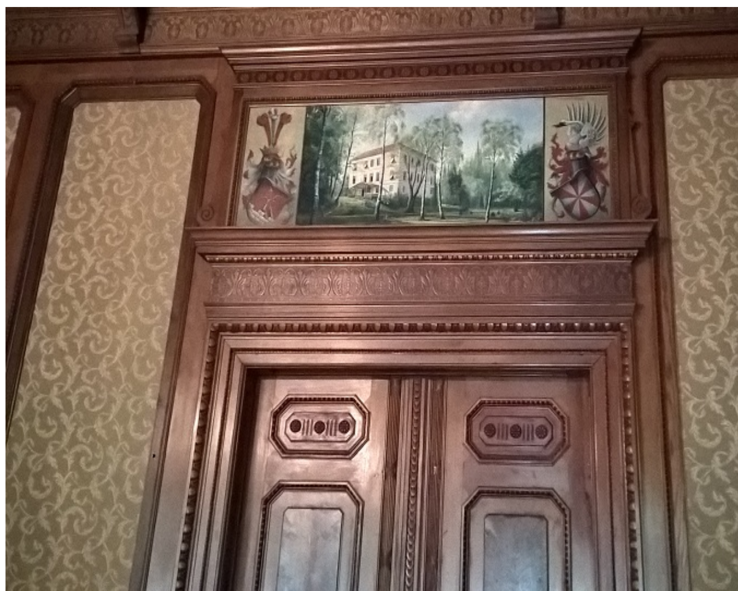
A kastély két legszebb terme a könyvtárszoba, és a férfi szalon.

Diósgyőri vár

A gótikus stílusban épült hatalmas vár a tatárjárás után épülhetett. A vár fontos hadászati építmény volt a középkorban, de főként a Magyar királynék nyaralóhelyeként szolgált. 1546-ra a vár az erdélyi vajda birtokába került, és elkezdték megerősítését a Török erőkkel szemben. 1540-ben Gyarmati Balassa Zsigmond zálogba vette Ferdinánd királytól 20 000 forintért. A várat ekkor teljesen erőddé alakították. Zsigmond halála után felesége, Fánchy Borbála örökölte a várat, majd az ő halála után újra a király tulajdonába került. 1544-ben a Török hadak a várat erősen megrongálják, és felégetik. A keresztény seregek gyorsan visszafoglalták az ekkor fontos erődöt. 1703-ban a vár nagy része már lakhatatlan volt. Ekkorra már hadászati fontosságát elvesztette. Az 1700-as évek végére az erőd köveit a lakosság kezdte el széthordani építkezésekre.
A hatalmas várrom újjáépítése 1953-ban indult meg, és 1960-tól a régészeti feltárások is megkezdődtek.

2014-ben a vár 2,7 milliárd forintos pályázatot nyert, újabb felújítása következett. A vár két szintjét teljesen újjá építették, és korhűen berendezték.

A vár helyiségei középkori bútor utánzatokkal vannak berendezve.

Középkori fürdőszoba

A vár alsó szintjein különböző középkori mesterségek bemutató szobái vannak berendezve, a bal oldali képen egy fegyverkovácsműhely látható.
Alsó kép: kilátás a toronyból.
86. oldal: A vár alsó szintjén hangulatosan berendezett középkori stílusú vendéglő működik.

Rákóczi-vár (Sárospatak)

A Bodrog-folyó partján fekvő késő reneszánsz stílusban épült vár-kastély a Magyar nemzeti örökség része.
A vár története 1534 és 1542 között kezdődött, amikor Perényi Péter megkezdte az erőd építtetését. A palotarészt 1540 és 1542 között kezdték építeni. 1573-ban a vár-kastély zálogbirtokként a Dobó családhoz került. 1605-ben a Bocskai család birtokába került, majd 1608-ban Lorántffy Mihály lányai lettek a birtok tulajdonosai. Lorántffy Zsuzsanna hozzáment 1. Rákóczi Györgyhöz, és a várkastély hozományként került a Rákóczi családhoz.
A Wesselényi összeesküvés után a várat császári csapatok szállták meg, majd Kuruc csapatok visszafoglalták tőlük. 1694-ben az erőd visszakerült a Rákóczi családhoz, amikor 2. Rákóczi Ferenc és felesége beköltöztek a várba. 1702-ben a császári csapatok felrobbantották a külső várat, majd miután a Rákóczi szabadságharc idején a Kuruc csapatok ismét visszafoglalták, a kastély leégett. Később a várat Osztrák és Német nemesi családok lakták. A sok harc, és Kuruc-Labanc harc ellenére a vár szépen megmaradt. Ma a Magyar Nemzeti Múzeum tartja fenn, és üzemelteti a várat.

Bal oldali kép: A vár előtti várkertben látható 2. Rákóczi Ferenc lovasszobra.
Fenti kép: A vártól nem messze található az árpádházi királyok idején épült, várhoz tartozó Szent Erzsébet templom.

Képek forrása

https://hu.wikipedia.org/wiki/Füzéri_vár#/media/Fájl:ÚJJÁÉPÜLT_FÜZÉR_VÁRA_a_faluba_érkezve_TVM.jpg

https://hu.wikipedia.org/wiki/Füzéri_vár#/media/Fájl:Ligeti_Tájkép_MNG.jpg

https://hu.wikipedia.org/wiki/Fájl:Várrom_(2684._számú_műemlék)_6.jpg

https://www.flickr.com/photos/korom/7584730190/